

# Latwefch u Awisse.

Nr. 6. Zettortdeena 11ta Webruar 1837.

## Tauna sinnia.

No Meschohtnes. Meschohtnes drausse taggad ar Deewa paligu atkal weena skohla wairak eetaisita. Swittenes zeeniga Leelmahte ns Elmpt sawus laudis schehlodama likke jaunu un sinukku skohlas nammu usbuhsweht, dewe tik dauds semines, ka skohlmeisterim preefch dahrfa un laukeem waisaga, un sagahdaja wissas zittas pee skohlas derrigas un wajadsigas leetas. Tsgahjuschä Dezember mhniesi wiss bija gattaws, skohlmeisters Fehkabs Rosenberg, un kahdi 30 pagasta behrni skohlas nammä fanahkuschi, un mehs ar preezighm firdim Deewu flawedami un peeluhgdamu skohlu eeswehtijam un behrnu mahzischamu eesahzam. Patti zeeniga Leelmahte ar saweem mihleem pederrigeem tur bija klah un usrunnaja itt firsnigi behrmus, lai labbi mahzahs, skohlmeisteri, lai sawu ammatu peetizzigi wehra leek, un wissus zittus laudis, lai jelle nu arri sawus behrmus, ka peenahkahs, us skohli suhta. Ta bija preezas pilna deena Swittenes lautineem. Gruhti lihds schim winneem nahze saweem behrneem labbas mahzibas gahdaht. Taggad zaur zeenigas Leelmahtes gahdaschannu wissahm tahdahm behdahm gals. Behrnini eekfch skohlas paliks par gaischakeem zilwekeem, un derrigas mahzibas winnus usweddihs us lablahschanas zelleem. Lai Deews to zeenigu Leelmahti par to svehti, ko ta saweem laudim labbu darrifusi! —

Swittenes pagasta laudis arri prahrtigi darrifuschi, ka tee tik dauds labbibas fabehruschi,zik kahdeem 40 behrneem us pussgaddu preefch maises waisaga. Tee wezzakee un faimneezi, kam behrni skohla, wehl bes tom

faness aisdarru, putraimus, firnus, kartupelus, filkes, taukus un gallu, kas katram pee rohkas, un tik dauds ka behrnam us pussgaddu peeteek. No ta, appaksch muischas usraudischanas, behrni turpatt skohlas nammä ikdeenas sawu ehdeenu dabbu. Saimneekeem un wezzakeem nu newaid nefahdas fuhtischanas, darbi ne taps kaweti neds skohlas behrneem neds mahju laudim. Kur skohlas behrneem no mahjahm barriba jasuhta, tur rohnahs wissadi kawekli; un daschureis arri noteek, ka kahdam behrnam gluschi jaatstahj no skohlas, tadehl ka woi faimneekam woi wezzakeem, wisswairak prett pawaffaras neka wairs newaid, ko tee warretu fuhtih. Bet kur jau ruddeni wissa pahrtifschana preefch behrneem faraudsita, tur wanni wissu skohlas laiku meerigi pee sawa darba warr palift, un tad arri mahzischana isdohdahs.

C.....i.

\* \* \* \* \*

No Wihnes pilsata 11ma Webruar raksta: Ne femm tappe ne tahlu no Krems pilsata breefniigs sleykawas darbs padarrihsts. Kahda deenesta meita no Krems gribbedama sawu sakrahtu deenesta naudu, kahdas 200 ohrtes, saweem wezzakeem aisenst pahrgulleja naakti Taubendorf sahdschä pee kahda raddineeka, krohdsineeka, tam sawa zetta wajadsibu isteikdama. Krohdsineeka seewa apnehmahs, pehz naudas tihkodama, naakti scho meitu nokaut, un — sawu pafchu weenigu meitu nokave. Saimneezees meita bij ar to svefcho gultas mainijuschas, un ta schi palifke dsihwa. Bet faimneeze isteize sawu leelu grehku un patte fewi teefai nedwahs. —

B — y.

### No stikla issdohmaschanas.

Woi tu, mihlais lassitais, daschureis filtā istabinā aīs stikla lohga sehbedams, ne efti preezajees pahr to gudru prahdu, kas scho labbu leetu irr isdohmajis? Lai ahrā wehjisch puhsch zik gribbedams, lai puttina jeb leetus lihst, tew par to nekahdas behdas newa, jo tu no wissi scha neko ne manni, un tomehr tu wissi warri redseht kas tawā pagalmā noteek, tomehr tew gaisma ne truhkst sawā istabā. Tifpat kahdu reiss no glahses dserdams, woi uhdeni, woi allus, woi brandwihnu, tew teesham patikke, ka skaidri warr redseht ko tur eedser, jo no glahses dserdams, tu ahtraki un weeglaki warri sprest, kas jel buhs ko eedserki. Tā wehl pee dauds zittahm leetahm stiks irraid labba leeta, kas mums ir daudskahrt zittadi wehl derr.

Kahds nu tas wihrs ihsti bijis, kas to stiklu taisifchanu isgudrojis, to ir es tew isteikt ne mahku, bet tomehr stahstichu, ko no schihs leetas mahza.

Teesham juhs wissi daudskahrt effat dsirdejufchi no tahs Weniziēri tautas, kas teen Juhdeem kaimini bija. Schee Weniziēri tee paschi pirmi bija, kas us andeleschamu dewahs, un kas schury un turp ar laiwahm un fuggeem pahre juhru brauze, sawas prezzes ar zittu semju augeem pahrmidami. Tā arridsan weenreis kahdā fuggi starp zittahm prezzehm salpeeteri wedde. Tee fuggineeki, sawu maltiti turreht gribbedami, pee juhrmallas peebraune (jo tobrihd fuggi wehl ne bija tahdi, kā taggad, kur fukna wissi un wiss kas tik ween waijadisigs, talabb schee wiss-wairak pee juhrmallas ween turrejahs), isnehme kahdu pahri salpeetera gabbalus, us ko katlu uslift, un malku salassifschbi pakuhre ugguni. Maltiti noturrejuschbi, gribbedami atkal sawus salpeetera gabbalus us fuggi aīsnest, tee atradde, tannī weetā kur uggunis bijis, kahdu pikku, kas isskattijahs kā isleets uhdens, bet kas zeeta bija, un zaur ko skaidri warreja redseht zauri. Tee nu ismekledami, no ka tas warreja nahkt, gandrihs pasinne, ka effoht zeh-

lees no tahs famaiffschanas ta iskuffuscha salpeetera ar pelneem un finiltim, un tā tee zaur leetu, kas bij netihschi gaddijusees scho lohti labbu leetu, to stiklu, atradde. Sinnams fa tuhdat us pirmu reissi tahdas skunstigas leetas no ta ne istaisija, bet weens pehz ohtra ko isdohmaja, famehr nu taggad kaudis irr mahzijifchees Deews sim fo no stikla taisiht. Jo ne ween wissadus stikla trauskus brangus un lehtus warram dabbuht, bet arridsan wissadas krelles un zittadus neekus skaisti un skunstigi no ta istaisfa, un nu jau gudrineeki arr sahkuschi stiklu wehrpt, un brangas johstas un bantes taisiht, kas ihsti tā isskattahs kā sihdu leetas.

Mums wisseem, mihi lassitaji, tā netihschi warr gadditees ko isdohmaht, kas wissai pasaulei un muhsu behrnu behrneem par labbu warrnahkt; tāpehz lai pee katra darba wissi labbi wehrā nemmain, un kād kahdureis mums kas noteek, ko wehl ne effam fadsihwojuschbi, tad lai labbi apdohmajam, pee-ka tas warr geldeht, jo gandrihs wissas jaunas isdohmaschanas fahkoht netihschi irr zehluscha, un pehz, zaur prah-tigu lauschu apdohmaschanu, tā pilnigas irr pa-lifikuschas, kā nu tahs atrohnam.

C. B.

### N i h z i g a b u h f c h a n a.

Kur elfschni, tur puisis pee uppallas sehsch  
Us uhdennim flattidamees;  
Gan wilni zitti no zitteem reesch,  
Behg wissi ne atgreedamees.  
Ko steidsatees wilni, jell sakkat nu,  
Tik ahtri man aīsfreijat tē?  
Mehs dsennamees tahs us juhrmallu,  
Wairs muhscham ne tezzesim schē.

Un puisis gammibas pulku dsenn  
Us plawu, kas salto un seed.  
Dur sahles un pukkes wissaukakas fenn  
Ar gahrou mutti tahs ehd.  
Kani pukkites, jehrini, noplubzat juhs  
Kas laukus ar jaukumu tehrpj? —  
Mums barriba tahda, Deews aizina muhs,  
Gan seed, bet willu ne wehrpj.

Wils ahrā no mescha lezz isfalzis,  
Un schaujahs pee lohpineem klast;  
Né! dischanus jehrinus faplehch schis,  
Brehz puiss, un welti tam lahd:  
Kam nokauj, tu slepkawa! jehrina? —  
Winsch atbild: tà jadarra gan;  
Par assins isleeschamu ne preezajohs,  
Tik darru, kas peenahlahs man.

Un wirsū nahk knaschi ar rungu tam, —  
Wils dewahs us behgschanu, —  
Sweesch pakal puiss to slepkawam  
Motrahpissa affinainu.  
Ak bresmigais! kauz, kam nokauj tu man,  
Es lauma tew ne darriju?  
Bet puiss: taws lungs esmu! — tas jau gan,  
Buhs ahda par kaschoku.

Un nokritte sibbins no mahkoneem  
Un pehkons bresmigi ruhz.  
Gull puiss bes dshwes lihds ar teem,  
Schis wahrs til no augschenes duhz:  
No semmes nemts, tas par semmi tohp  
Tik brihtianu baudisi to;  
Labb' tew, ja tu firdi zaur tizzibu kohpj! —  
Tad saudeis muhscham nefo.

B..m.

Teesas fluddin a schanu.

Us pawehleschanu tafs Reiseriffas Majestees,  
ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,  
tohp no Wirkusmuishas (Heiden) pagasta teesas  
wissi tee, kam lahdas taifnas parradu prassishanas  
pee ta Wirkusmuishas fainneeka Prinzu Schmitta  
Kahrla buhtu, kas sawas mahjas summibas un ne-  
spehribas dehl atdewis, un pahr kurra mantu kon-  
kurse spreesta, usaizinati, wisswehlak lihds 13tu Merz  
f. g. pee schis teesas peeteiktees, jo pehz schi ter-  
mina neweens wairz ne taps klaushts un saudehs  
sawu teesu.

Wirkusmuishas pagasta teesa, tas 16tā Janwar  
1837. <sup>1</sup>

(L. S.) Irre Freudenberz, pagasta wezzakais.  
(Nr. 12.) Ernst Bauer, pagasta teesas frihweris.

Us pawehleschanu tafs Reiseriffas Majestees,  
ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,  
tohp no Palangas pagasta teesas summam darrihts, ka  
ta manta un tafs mahju weetas to Palangas fain-  
neeku Adam Simmaita, Mikkel Staiga, Bezerska,  
Zafinska, Kubba un Chbaineeku Ludw. Gauscha,  
pahr kurru mantahm konkurse spreesta, imā Merz

1837 tilks pahrdorhtas. Kam tadehl lahdas prass-  
schanas pee scheem fainneekem buhtu, lai peemin-  
netā deenā scheitan peeteizahs.

Palangas pagasta teesa, 20tā Janwar 1837. <sup>2</sup>  
(L. S.) ††† Jaseps Waijnor, pagasta wezzakais.  
(Nr. 14.) Edlon, pagasta teesas frihweris.

Us pawehleschanu tafs Reiseriffas Majestees,  
ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,  
tohp no Krohna Bramberges pagasta teesas wissi tee,  
kam taifnas prassishanas pee ta Lipstu muischas fain-  
neeka Krahmera buhtu, pahr kurra mantu schodeen  
konkurse spreesta, usaizinati, 4 neddelu starpā pee  
schahs teesas peeteiktees, zittadi neweens wairz ne  
taps klaushts.

Krohna Bramberges pagasta teesa, 16tā Janwar  
1837. <sup>2</sup>

H. Friedmann Stalle, peehdetais.  
(Nr. 22.) G. Paulborn, pagasta teesas frihweris.

Us pawehleschanu tafs Reiseriffas Majestees,  
ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,  
tohp no Krohna Bramberges pagasta teesas wissi tee,  
kam taifnas prassishanas pee ta Lipstu muischas fain-  
neeka Welwu Tschalsta Samela buhtu, pahr  
kurra mantu schodeen konkurse nospreesta, usaizinati,  
8 neddelu starpā pee schahs teesas peeteiktees, zittadi  
neweens wairz ne taps klaushts.

Krohna Bramberges pagasta teesa, 16tā Janwar  
1837. <sup>2</sup>

H. Friedmann Stalle, peehdetais.  
(Nr. 23.) G. Paulborn, pagasta teesas frihweris.

No Irlawas pagasta teesas tohp wissi tee, kam  
lahdas taifnas prassishanas pee ta lihdschinniga Des-  
gahles muischas fainneeka Kundfinn Janna Kundsing-  
dorff buhtu, pahr kurra mantu Ojelsu mahju inven-  
tariuma, truhkuma un parradu dehl konkurse spreesta,  
usaizinati, diwu mehneshu starpā un wisswehlak  
lihds 22tru Merz f. g. scheit peeteiktees, ar to pa-  
mahzishanu, ka tee kas ne peeteiktees, wehlak wairz  
ne taps klaushti. To buhs wehrā nemt!

Irlawas pagasta teesa, 18tā Janwar 1837. <sup>2</sup>

(L. S.) ††† Partohm Jannis, pagasta wezzakais.  
(Nr. 13.) Kollegien-Registrators E. Sehrwald, pa-  
gasta teesas frihweris.

No Grendsches pagasta teesas tohp wissi tee, kam  
lahdas taifnas prassishanas pee ta nomirruscha Gren-  
dishes muischas fainneeka Guddreiju Flugien Mat-  
tibsa buhtu, usaizinati, diwu mehneshu starpā un  
wisswehlak lihds 23schu Merz f. g. pee schis pagasta

teesas peeteiktees, ar to pamahzifchanu, ka tee kas ne peeteiktees, wehlak wairs ne taps klausiti. Tälibds arridsan tohp missi tee, kas peeminetam flugienam fo parrada buhtu, uðaizinati, fawus parradus aiemakaht, kas ne peeteiktees, tam buhs dubbulti fawi parradi pagasta teesai ja-atlihdsina. To buhs wehrâ nemit!

Grendches pagasta teesa, 23schâ Janwar 1837. 2  
(T. S.) ††† Spinne Krischis, pagasta wezzalais.  
(Mr. 17.) Kollegien-Registrators C. Sehrwald, pagasta teesa strihweris.

\* \* \*

Tannî nafti no 18ta us 19tu Janwar 1837 Krohna Kloster-Aiðputtes fainneekam Sihlu Indrikim, ar uswahru Sihle, no Tigwes Skuttulu mahju riħjas dini ſirgi voi ismukkufchi voi isfagti. Weens biżi mels ſirgs, 10 liħos 11 gaddus wezs, ar masu baltumu peerē un ar mehremu baltumu degguna gallâ, wiſſas tschetras kahjas baltas, un ar fillu striħpu us labbas kahjas naggu; oħtrâ mehren duls 5 gaddus wezs ſirgs, kurrum kreifas aufs gals nogreest. Kas pahr ſcheem ſirgeem schai teefai taifnu finn dohd, dabbohn peenahkamu pateizibas naudu.

Krohna Kloster-Aiðputtes pagasta teesa Basses muischâ, 23schâ Janwar 1837.

(T. S.) ††† Andul Peter, pеeſehdetais.  
(Mr. 17.) Fr. Grening, pagasta teesas strihweris.

### Zittas fluddin aſch an aſ.

Schi gadda kalenderi jaþahrlabba ka kehweles muischas tirgu 3otâ August, 6tâ Dezember un Marias swetschu deenâ turrehs.

Sweħħdeen tai 3imâ Janwar 1837 irr pee Schagares basnizas bryħns ſirgs, no widdeja leeluma, 4 gaddus wezs, ar ſirgu riħkeen, prohti: jaunas ne-pehrwetas Kreewu raggus pakkala ar raibi isgraiss-tahm lubbahm apsistas, ar prastu loħku, Kreewu paugahm un wehrseleħm, nosagti. Kas pahr ſchahm leetahm Mesħamuisħas walidħanai taifnu finn dohd, seb taħs sagħas leetas ſchē nodohd, dabbohn 5 fudr, rubl. pateizibas naudas.

16tâ Janwar 1837 us to zellu no Ħelgawas us Aħsuppes muischu, kastite no blekka, farkani nomahleha ar apseltitahm kahjahn,  $\frac{1}{2}$  peħdu garra pasuddu. Tannî bij eekschâ 1) weena ſelta kapfei pee melnas fchnohres,

schai kapfelei bij 6 boħkstabi, weenā piffè AJF un masa pukkite pawillta appakfchà, oħtrâ piffè tee boħkstabi AFS arridsan pukkite ſelta eekassita. 2) Weena banteß-schnallite ar fillu akmini. 3) Weens pahris mellaß roħku spangas. 4) Weena schnalle no siwju-kauleem. 5) Peezi gredseni, 4 irr no ſelta, pirmais glubbens, kam bij eewilkti tee wahrdi: La vòtre pour la vie un tas boħkstabs K., weens gredseni ar fillu akmini, weens ar akmini fo granat fauz un aplikts ar diwahm masahni baltahm pehrleħm, weens gredseni kam akminis bij iſkrittis, tas peektais gredseni irr no djsls kam ušwilkti bulschu maks ar bultum. 6) Weens pahris ſelta oħrringu un weens pahris oħrringu ar siwju-kauleem iſliks. 7) Weena moxa bakkite ar apseltitahm spohsħahm pehrleħm.

Kas fchihs leetas atraddi, tħip luħġis schihs no-dohħt zeenigam Steffenhagen fungam, fudrabu kallejja Freudenfeld Ħelgawà, zeenigam Kattoħlu mahzi-tajam Lihwen-Behrje, Aħsuppes muischâ zeenigam muischas fungam Schlegel, kur pateizibas nauda ne suddihs.

\* \* \*

Tam Leischħos, Wihksħnes nowadda, dsiħwodamam fainneekam Dahrgim, tannî nafti no 20ta us 21mu Januar 1837 2 ſirgi, kà arri apkaltas raggus ar turwi un brauzameem riħkeem nosagti. Weens ſirgs biżi gaħschi behrs 10 $\frac{1}{2}$  gaddu wezs, balta ſhmite rubla leelumā peerē; oħtris gaħschi farkans 17 $\frac{1}{2}$  gaddu wezs, plakka bleſſe peerē. — Tee sagli, schibbi, effoħt Kursemme eebraukufchi. Tapebz toħp ſchē luħġts, ja kas taħdus ſirgus kur redsetu un taifnu finn Leelas Ĵerjes pagasta teesai doħtu, tas tur peenahkamu pateizibas naudu dabbuhs.

2

Leelas un Masaas Ĝeffawas mohdereħchanas tikb no Zahneem 1837 pee Leelas Ĝeffawas pagasta teesas wairakħfolitajam us arrenti iiddohas. Kam patiktu schihs mohdereħchanas us arrenti nemit, lai 10tâ un 15tâ Webruar f. g. pee Ĝeffawas pagasta teesas pateizahs. Skaidrakas finn warr katra laikā pee muischas walidħanai dabbuħt.

I

Saffinakas un Zunzes muischâ, Aħrlawas firspeħħlè, warri no Zahneem 1837 divi kroħgus us arrenti dabbuħt; kam patiktu ſchobbs kroħgus us arrenti nemit, lai pee schihs pagasta teesas pateizahs.

Saffinakas muischâ, 4tâ Webruar 1837.

3

### Briħw drikkieħt.

No juhrmallas-gubernementu augħtas walidħanais pusses: Hofraħt von Braunschweig, grām, pahrluħkotais, No. 55.